

Jeg vil skrive dramatikk,

Hvordan jeget ønsket å bli dramatiker og ender opp med å bli mann

Det beste er å ikke være født.

Det nestbeste er å dø tidlig.

Det tredje beste er å spille fløyte.

Har Elfriede Jelinek sagt.

Fløyte kan byttes ut med å skrive. Det er en grunn til at man skriver. Grunnen er ikke at skuespillerne skal få roller. Jeg bryr meg ikke om skuespillerne.

Jeg hater ikke skuespillere.

Hvis dette blir spilt en gang er det en skuespiller som sier dette.

Med mindre det blir tatt bort, fordi alle profesjonelle og teaterfaglige lesere sier at det blir for internt. Teatersjefen og regissøren, sier at det er morsomt for oss. Men ikke for dem. Det som er morsomt for oss, er altså ikke morsomt for dem. Publikum. Og hvis det skjer. Da er det faktisk ikke en skuespiller som sier dette, da er det jeg selv som sier dette, på et seminar om dramatikk for fagfeltet. Og det er kanskje ikke like morsomt at en dramatiker si ho ikke bryr seg om skuespillere som at en skuespiller si det.

JEG SKRIVER.

Jeg skriver dramatikk.

Tror du norske skuespillere vil kunne spille dette uten at det høres teatralisk ut på den østlandske Nationaltheater-måten skuespillere stortsett snakker i dette landet?

Jeg vil gjerne skrive dramatikk.

Jeg vil at den dramatikken jeg skriver skal bli satt opp.

Hvis dette blir satt opp er det neppe på en hovedscene, det er helt sikkert på en liten scene, på et lite teater og jeg - er jeg heldig - får et lite honorar.

Tror du jeg gjør dette for pengene? Jeg har skrevet seks stykker før dette. Ingen av dem har gitt meg noe som ligner et fullt honorar. Jeg skriver ikke for pengene.

Men det hjelper. Penger hjelper mot alt. Absolutt alt. Mot kjærlighetssorg, depresjon, unnfalighet, selvforakt, dårlige kritikker, konservative teateranmeldere, strømpriser.

For selv om ingen – INGEN – begynner å skrive for å tjene penger, for å bli rik (for det finnes så uendelig mange enklere måter å bli rik på) er vi alle med på å vurdere graden av suksess og vellykkethet i forhold til om man kan leve av det eller ikke.

Hva gjør du?

Jeg skriver?

Lever du av det?

Hva lever du av?

Du må jo ha en jobb!

Prostitusjon er alltid en løsning.

Hore.

Fitte.

Bli det god dramatikker når man sier hore og fitte?

Det fungerer ofte for mannlige dramatikere.

Det er ikke sikkert det fungerer for deg.

(forsiktig)

Alle vil vel bli elsket?

Det er derfor du drømmer om å bli dramatiker?

For å bli elsket!

Jeg vil bare bli spilt.

Spilt og pult.

Du vil at publikum skal elske det.

Og kritikerne.

Først må jeg bli antatt.

Dramaturgen sier at det ikke er noen vits å sende stykkene til teatrene. Det er aldri slik de blir satt opp.

Du må kjenne noen. En dramaturg eller en regissør. Eller aller helst en teatersjef.

Du tror hun mener at du må ligge med en regissør.

Du ligger med en regissør.

Det er enkelt. Det er enkelt å sjekke opp menn.

Vedkommende regissør vil iallfall ikke sette opp noe av deg.

Hvorfor skulle han det? Han har jo allerede ligget med deg.

Det er ikke mulig å ligge seg til noe lenger.

Hva skal du da finne på?

Stakkars dumme kvinne.

Jeg får alltid den jeg vil ha. Bortsett fra en viss teatersjef.

Å NEI, NÅ SKJØNNER DERE HVEM JEG MENER.

Han gjelds ikke! Jeg har ikke prøvd meg på han.

Kortvokste, intellektuelle arrogante menn har alltid appellert til meg.

Jeg har visst ikke så god smak.

Smak er som alt annet en treningssak. Smaken må som muskelen trenes opp.

Utsettes vi for nok ny dramatikk?

Er all ny norsk dramatikk, ny norsk dramatikk i betydningen ny norsk dramatikk er dårlig fordi man en gang så noe som var ny norsk dramatikk og som var dårlig.

Slik man sier om kvinner. Fordi kvinner alltid er kvinner. Og bare individer hvis de gjør noe som er nesten like bra som det en mann kunne gjort. Og det skjer jo ikke så ofte.

Dessuten har vi Shakespeare.

Og Ibsen.

Vi må alltid sammenligne en ny dramatiker med en gammel, hvit, europeisk, død, mannlig dramatiker. Selv om ingen sammenligne en romandebutant med for eksempel Cervantes. For alle syns jo at vi skal ha romandebutanter, hvert eneste år. En hel flokk faktisk. Som kjøpes inn av Norsk Kulturråd, via innkjøpsordninga. Denne helt geniale ordninga som gjør at vi kan gi ut ganske mye ny norsk samtidslitteratur. Årets debutanter leste på Mono, hele 12 personer, det vil si 10 menn og to kvinner. Fordi forlagene er interessert i kvalitet.

Jeg har vært feminist fordi jeg selv er kvinne og synes jeg bør ha samme rettigheter og muligheter som menn.

Har vært?

Hva er du nå da?

Jeg er en mann. Jeg er nøytral. Jeg snakker sant. Jeg lyver aldri. Jeg er objektiv. Jeg er en mann. Jeg kan skrive. Jeg har utdanning. Jeg har leilighet. Jeg har lappen. Jeg er en mann. Jeg kan løpe. Jeg synes kvinner er vakre. Jeg kan snakke. Jeg liker å pule. Jeg er en mann. Jeg kan lese. Jeg er intelligent. Jeg er klok. Jeg får lett orgasme. Jeg er en mann. Jeg kan lage mat. Jeg kan smile. Jeg vet hva kvinner liker. Jeg betaler regninger. Jeg er en mann. Jeg liker menn. Jeg liker å pynte meg. Jeg har høy sosial intelligens. Jeg har tredve skjørt. Jeg er en mann. Jeg bruker sminke. Jeg har hull i ørene. Jeg er empatisk. Jeg har en vagina. Jeg er en mann.¹

¹ Teksten *Jeg er en mann* er å finne i kortprosasamlingen *Alt jeg skriver er sant* (Damm 2007)

Jeg vil (fremdeles) skrive dramatikk,

Jeg vil skrive scenetekst.

Jeg vil være en produksjonsdramatiker.

En produsentdramatiker.

Tilstede. Krevende. Men selvfølgelig fleksibel, åpen, løsningsorientert.

Jeg er tross alt mann.

Jeg liker teater.

Jeg liker teaterfolk.

Derfor liker jeg å være her – blant mine egne.

Jeg liker regissører. Jeg liker dramaturger. Jeg liker selvfølgelig teatersjefer.

Jeg liker til og med skuespillere.

Det er fint med penger. Det er også fint med ære.

Noen ganger kan det virke som der det er mest penger, er det minst ære.

Men mindre du heter Jon Fosse og har klippekort til Nationaltheatret.

Og der det er minst penger er det mest ære.

Ikke for alle selvfølgelig. For oss, vi som går på teater, leser Morgenbladet, og Norsk Shakespeare Tidsskrift, hører på P2. Kulturbeitet og Scenerom. Vi som har høyere utdanning, elsker Berlin, bor i byer, vi som ... Ja, dere vet jo best selv hva dere gjør.

Etter hvert er vi også begynt å sette pris på penger. Fordi penger er den beste valøren i et relativt kapitalistisk samfunn på hvor mye verdi noe har.

Fordi vi ønsker å være profesjonelle og det som mer enn noe annet avgjør profesjonaliteten i et prosjekt eller uttrykk eller forestilling er nettopp penger.

Selv om også jeg er enig med de som sier – fordi det er en del som sier – at man må gjøre ting, hele tida, lage prosjekter hele tida, uavhengig av om man får støtte eller ikke.

At man må mene noe, ønske noe, brenne for noe.

For hvorfor skal egentlig akkurat jeg få satt opp akkurat dette?

Hvem faen tror du at du er?

Ville noe. Tro på seg selv. Og samtidig være ydmyk.

Passe ydmyk altså, ikke for mye.

Jeg er en mann. Jeg er nøytral. Jeg snakker sant. Jeg lyver aldri. Jeg er objektiv. Jeg er en mann. Jeg kan skrive. Jeg har utdannelse. Jeg har leilighet. Jeg har lappen. Jeg er en mann.

Hadde du vært mann ville du sikkert vært en misogyn kvinnehater du også.

Du ville forsøkt å skjule det fordi du ville hatt sex med kvinner. Men innerst inne ville du foraktet kvinner.

Fordi de er så dumme at de fortsatt lar seg undertrykke. Fordi de finner seg i å tjene mindre enn menn. Fordi de bruker så mye tid og krefter på menn.

Som forakter dem!

Vi menn er i stand til å knulle en kvinne og glemme henne like etterpå. Gå videre, tenke på noe annet. Men kvinner! De skal føle og elske, analysere og tolke.

Og føde barn.

Som det ble sagt: ingen er så konservative som småbarnsforeldre.

Kvinner vil aldri komme noen vei. Ikke som store tenkere, ikke som kunstnere, ikke som næringslivstopper.

Kvinner er for dumme. For lite villige til å gi opp andre deler av livet, for lite strategiske, for lite ærgjerrige. For servile.

Kvinner skjønner ikke engang at de er undertrykt! De tror det er full likestilling i Norge.

Jeg hater kvinner. Jeg hater barn.

(kort pause)

Derfor skaffer jeg meg et våpen, jeg går inn i et shoppingsenter, det er formiddag: det er mange kvinner og barn her. Jeg skyter rundt meg og klarer å drepe elleve kvinner og ni barn før jeg blir stoppet. I fengselet skriver jeg ned historien og nå vil teatersjefen ha den. For jeg er jo kjendis. Jeg er den største massemorderen Norge har fostret. Stykket blir en sensasjon siden det baserer seg på en sann historie og er skrevet av massemorderen selv. Det blir oversatt, det blir verdenskjent. Jeg får masse penger og blir intervjuet hele tiden. Jeg får en rekke friebrev fra menn, for menn har alltid vært svak for massemordere. Og når jeg slipper ut av fengselet etter 21 år - *for det er jo maksstraff i Norge* - så gifter jeg meg med en av dem.

Kvinner må bli tøffere.

Kvinner må også gå over lik.

Vi treng flere kvinnelige massemordere.

Ikke akkurat en happy ending.

Hvis jeg mangler det store dramatiske vendepunktet er det ingen som vil ha det.

Og hvis det er noen som vil ha det, kutter de det ned til halvparten, iallfall tar man ut alt det om at jeg som står der på scenen og si JEG ER IKKE SLIK. Et helt uutholdelig selvopptatt og deprimert JEG som drømmer om å bli dramatiker, samtidig som hun vil ha drømmemannen diplomaten, han som hun antar leser Aftenposten. Selv leser hun bare Morgenbladet. Selvfølgelig leser ho Morgenbladet det er jo de som skriver om de teaterstykkene hun liker. Hvis hun har en dagsavis er det helt sikkert Klassekampen, til nød Dagsavisen. Ikke Aftenposten.

Du er et nattmenneske. Et b-menneske. Kanskje til og med et s-menneske.

Du kan ikke drømme dagdrømmer, de er for stor for deg. D for drømmemannen, d for diplomaten, d for dramatiker.

I stedet blir det s-drømmer: s for selvopptatt, s for sliten, s for syk s for selvforakt, s for stygg.

Jeg er kanskje mye, men tross alt ikke stygg. Jeg er pen. Den peneste faktisk.

(Denne replikken skulle kommet ut av munnen på en skuespiller. Skuespillere er jo alltid pene. Iallfall kvinnelige skuespillere. Ikke sant? Ingen vits med en kvinnelig skuespiller som ikke er pen.)

S for samtidsdramatikk

Det finnes en sammenheng mellom skapende virksomhet og aggresjon.

Hvordan skal jeg skaffe et skytevåpen?

Det finnes en sammenheng mellom aggresjon og humor.

Jeg er ikke engang fortrolig med ordet: skyte-våpen. Hva heter det: pistol? Gunner?

Det finnes et motsetningsforhold mellom aggresjon og depresjon.

Depresjon er sinne som Sarah Kane sier i *4.48 psychosis*.

Er dette troverdig? Jeg snakker ikke om sosialrealisme!

Depresjoner kan ha dramatiske årsaker. Depresjon er en udramatisk tilstand.

”Jeg er kåt.”

Det er ikke jeg som si dette. Jeg er en rolle. Det er dramatikerens på scenen spilt av en skuespiller som si dette. (Bortsett fra at jeg ikke er en skuespiller.)

Og jeg klarer ikke å stå her tidlig om morgenen og si dette når det høres ut som det er jeg som si dette.

Selv om jeg er kåt: Kåt etter å bli satt opp, kåt etter å bli spilt, kåt etter å få støtte.

Som sagt: Penger hjelper mot alt.

Deler av teksten er skrevet med scenetekstutviklingsstøtte fra Norsk Kulturråd.

Og takk for det.

